

## Toespraak bij Mc 16,1-8 “Hij is opgestaan, maar ze zeiden aan niemand iets”. Cyclus ‘MARCUS ALS TEGENEVANGELIE’ – deel 1

Beste mensen,

De Poolse versie van het sprookje van roodkapje en de boze wolf eindigt niet zoals wij het kennen. De wolf verscheurt niet alleen de grootmoeder, maar eet ook smakelijk roodkapje op. Je weet wel, na de scène, “maar grootmoeder, waarom heb je zo’n grote mond. Om je beter te kunnen opeten”. In de Poolse versie eindigt hier het verhaal.

Geen jager die de wolf doodt en roodkapje en de grootmoeder uit de opengesneden buik bevrijdt. Geen verrijzenisscène. Dat lijkt geen verhaal voor kleuters. Ik denk dat velen onder ons weerstand zouden voelen om de Poolse versie ‘over te leveren’. Is dat het leven? Zo wreed.

Maar misschien hebben de Polen zich laten inspireren door het Marcus evangelie, want dat eindigt in dezelfde trant.

Dat evangelie – blijde boodschap - van Marcus wordt na 15 hoofdstukken afgesloten met de vaststelling dat de vrouwen wegluchten van het graf *‘want siddering en ontzetting heeft hen bevangen; en ze zeggen aan niemand iets, zo bevreesd zijn ze geworden.’*

Is dat nu een manier om je evangelie te eindigen, met zo’n zin. Een depri einde? Een anti-climax. Moet dat? Is dat nodig?

Ja, dat is nodig, voor Marcus.

**Tussen haakjes.** In de officiële Bijbeltekst loopt de slottekst van Marcus verder en eindigt de tekst hoopvol met nog een passage waar Jezus verschijnt als de verrezene Heer, maar experts zijn het er over eens dat dit stuk later is toegevoegd en niet van Marcus komt. Blijkbaar vonden sommige schrijvers dat het verhaal anders niet klopte, of dat het verhaal anders niet verkocht geraakte. Wat moet je immers met een verhaal dat eindigt met een wolf die iedereen opeet. Alles moet altijd kloppen, maar niet voor Marcus.

En in de officiële Roomse liturgie tot 1970 zocht je vers 8 tevergeefs, want het paste niet in de Roomse blijheid met Pasen. Het latere happy end, de verzen dus die later zijn toegevoegd, liet de kerk op Hemelvaartsdag voorlezen. De officiële liturgie schrapt de vijf paukslagen waarmee Marcus zijn opus eindigt:

*“Zij weten uit te gaan en vluchten weg van het graf, want siddering en ontzetting heeft hen bevangen; en ze zeggen aan niemand iets. Zo bevreesd zijn ze geworden.”*

Marcus schrijft, 40 jaar na de executie van Christus, tegen de verpletterende macht van de Romeinen in de eerste eeuw van de tijdrekening. Het verzet van de joden tegen de Romeinen – de Joodse oorlog - krijgt in het jaar 70 de genadeslag. Heel het land werd verwoest, ook Galilea. De tempel werd afgebroken en is nooit meer herbouwd. Jeruzalem als kosmopolitisch centrum van alle joden in het Romeinse Rijk, vond zijn einde en werd met de grond gelijk gemaakt. De slachting was gigantisch: meer dan 100.000 vermoorde, gekruisigde en gedode mensen. Flavius Josephus schrijft over 1.100.000 doden en 97.000 krijgsgevangenen.

De triomftocht van het Romeinse leger (zie afbeelding) waar de buit van de verwoeste tempel *geshowd* werd, werd door de bezetter ‘evangelie’ genoemd. Goed nieuws, dus. Het woord ‘evangelie’ is oorspronkelijk geen christelijk woord, maar stamt uit de kringen rondom de oppermachtige keizer van Rome.

Daarom schrijft Marcus zijn anti-evangelie, als reactie op de Romeinse overwinning, de vernedering en marteling van het joodse volk. Hij staat in een tegenbeweging. Zo is van in het begin de Messiaanse beweging beschouwd: als een gevaarlijke, ondermijnende macht tegenover al diegene die het recht van de sterksten huldigen.

De **drie vrouwen** in slot van het Marcusevangelie zijn, volgens Egbert Rooze, de eigenlijke vertegenwoordigers van de gemeente waar Marcus voor schrijft. Marcus heeft geen pasklare antwoorden, hij laat de angst staan als laatste woord. Hij kan niet anders dan de angst en de verwarring van zijn gemeente au sérieux nemen, omdat hij die angst en verwarring aan den lijve zelf kent. De mensen weten het niet meer. “Christus is verzezen”, maar morgen kunnen ze aan je deur staan en je zomaar voor de leeuwen gooien, je elektriciteit afsluiten, je uitwijzen, terug naar je land.

Het **graf** in het verhaal is het massagraf van de vermoorde honderdduizenden. De Messias is niet in dit graf. Wat dat betekent weten we niet, maar we horen wel dat we terug naar af moeten. Dat zegt de jonge man in wit: we moeten opnieuw beginnen in Galilea, “Hem achterna”. Galilea – daar gebeurt voor Marcus van alles door Jezus in zijn eerste zes hoofdstukken -, dat is het strijdtoneel, dat is het leven van elke dag. Voor Marcus staat Galilea niet zozeer voor ‘de was en de plas’ of het dagdagelijkse ‘landelijke’ leven, maar wel voor een politieke context waar mensen blind en kapot gemaakt worden, waar de kloof tussen rijk en arm groeit, waar mensen uit de boot vallen en de kwetsbare nog meer wordt gekwetst. Het is daar, dat het te doen valt.

Opnieuw beginnen of berusting, dat is het dilemma van Marcus en de drie vrouwen. Telkens opnieuw beginnen. Maar hoe ?  
“En ze zegden aan niemand iets”. Het is niet zo van: nu hebben we het lege graf gezien en kunnen we vrolijk gaan vertellen aan iedereen dat hij verzezen is. Het geheim blijft ook na de opstanding van kracht. Maak je niet nog kwetsbaarder voor je tegenstanders door te triomferen. Onderken de harde werkelijkheid (ook na de opstanding maken de Romeinen zich nog klaar om Massada te vernietigen). Denk niet te vlug dat het lijden over is en je dus victorie kunt kraaien.

Heel het Marcusevangelie is geschreven vanuit die politieke context van onderdrukking en bezetting door andere machten.

Is de tekst dan op een tweede zicht misschien toch hoopvol, maar realistisch ?  
Drie lichtpunten in deze acht verzen.

#### 1. DAG EEN – vers 2

Niet: de eerste dag (zoals je tweede, derde, geen rangtelwoord, maar een hoofdtelwoord). Het is dag EEN (jour un, zegt Chouraqui). Marcus verwijst naar het scheppingsverhaal uit Genesis. Het is een beslissende dag: de doorbraak van het goddelijke licht, na de tohuwaboehoe (woest en leeg- awoe). Als de doorbraak van het licht over de duisternis is gekomen, heten de volgende dagen: de tweede, derde dag enz.

Met de dag van de opstanding gaat het precies zo. Bij alle vier de evangelisten wordt deze dag “DAG EEN”, ‘jour un’ genoemd. Nadat we bij Marcus horen over het 6<sup>de</sup> uur, duisternis, sabbat, laat; krijgen we nu: zeer vroeg, dag één, zon gaat op: de verkondiging van een breuk, een nieuwe schepping.

## 2. JONGEMAN IN WIT – vers 5

Het Griekse woord voor 'jongeman' komt nog eenmaal voor in Marcus in het hoofdstuk van de gevangenneming van Jezus via Judas: als de volgelingen van Jezus gevlucht zijn en Hem alleen hebben achtergelaten. Dan is er nog één die Hem is blijven volgen. Dat is die 'jongeman', de getuige is van het verraad van Judas. Hij had een linnenlap om zijn naakte lichaam geworpen, maar ze grijpen hem ook. Hij laat de linnen lap echter achter en is naakt gevlucht en ontkomen. Het woordje 'naakt' staat in Matteüs in het rijtje van de arme, de berooide en uitgekledede mensen. In het jaar 70nC zijn er, naast de vele gekruisigde en gedode slachtoffers, ook velen gevlucht, armgemaakt en uitgekleded.

Nu is hij teruggekeerd en zit hij in de nieuwe schepping ter rechterhand – waar hebben we dat nog gehoord – aangekleed en wel, in de kleur van de verrijzenis: het wit. Deze jongen is niet één of andere engel. Hij is het teken van de verandering, van de opstanding: gepakt, naakt gevlucht en toch niet uitgeschakeld.

## 3. GAAN INGAAN UITGAAN (zie tekst)

Dat werkwoord 'uitgaan' komt wel 38 keer voor bij Marcus, meestal bij het onreine geesten en demonen die bij de betrokken mensen 'uitgaan'. Hier zijn het de vrouwen die uitgaan, weg van het graf, weg van de dood. De dood, die voor de bijbel veel meer is dan de biologische dood, maar verwijst naar doodziek, doodmoe, doodongelukkig.

Gaan staat in de tekst tegenover 'aanschouwen' (theorie – in het Grieks). Stel even geen theoretische vragen. Al gaande wordt het duidelijk, we worden op weg gezet. De bijbel ten voeten uit. Actie. Doen. Naar Galilea gaan. Gaan tot de einden der aarde. Blijf in beweging, of:

Sta op.

Romero: "presente". Mandela: "presente". Martin Luther King: "presente". De moeder van de vermoorde Emmett Till die mee aan het begin stond van de afschaffing van de rassenwetten in Amerika: "presente". Gandhi: "presente". Jezus Christus: "presente".

Koen Dekorte  
De Lier, 27 april 2014

*Sterk geïnspireerd door het boek 'Marcus als tegenevangelie' van Egbert Rooze en zijn Leerhuizen in het voorjaar 2014 in YOT vzw. Dank Egbert, voor je begeesterend leerhuis!*